

Udvisning af thailandsk statsborger efter straf

I en sag om udvisning efter strafudståelse af en kvindelig thailandsk statsborger, der opholdt sig her i landet med sine to mindreårige børn, henstillet til justitsministeriet, at der blev taget kontakt med det lokale børne- og ungdomsnævn med henblik på, at der - inden udvisningen eventuelt blev effektueret - blev søgt skabt klarhed over børnenes forhold i forbindelse med udvisningen.

FOB nr. 82.156

(J. nr. 1982-260-613).

A og senere hendes advokat klagede til mig over, at justitsministeriet havde tiltrådt en afgørelse, der var truffet af rigspolitichefen, tilsynet med udlændinge, og hvorefter hun skulle udvises for bestandig efter endt strafudståelse.

Det fremgik af de foreliggende oplysninger, at A, som er født i 1946, og som er thailandsk statsborger, var i Danmark på et ferieophold i 1969. Hun indrejste igen til Danmark den 5. maj 1971 med opholdstilladelse udstedt via ambassaden i Bangkok gældende indtil den 15. juni 1972. Tilladelsen var senere løbende blevet forlænget, senest den 6. august 1975, da A fik udstedt tidsubegrænset opholds- og arbejdstilladelse.

Ved østre landsrets ankedom af 3. juni 1981 blev A idømt fængsel i 3 år og 6 måneder for overtrædelse af straffelovens § 191, jfr. lov om euforiserende stoffer, jfr. til dels straffelovens § 21, ved i 1979 sammen med andre at have forsøgt at udsugle ca. 4,5 kg heroin til Holland og udsuglet ca. 2,64 kg heroin til Belgien samt for salg af heroin her i landet til et beløb af 80.000 kr.

Til brug for afgørelsen af spørgsmålet om A's eventuelle udvisning fra Danmark efter strafudståelse blev hun den 6. august 1981 afhørt til politirapport. A forklarede, at hun fra 1971 til 1979 samlevede her i landet med en thailandsk statsborger, der imidlertid i 1979 forlod landet - angiveligt fordi han var eftersøgt af politiet. A havde ingen kontakt med den tidligere samlelever, med hvem hun havde 2 børn, som hun alene havde forældremyndigheden over: drengen B, der var født den 20. januar 1977, og pigen C, der var født den 28. december 1978. De var begge thailandske statsborgere.

B og C blev den 23. oktober 1980 (datoen for byrettens dom) af social- og sundhedsforvaltningen i Københavns kommune anbragt på en børne- og ungdomspension. Anbringelsen skete efter bistandslovens § 33 med A's samtykke.

Den 17. august 1981 traf tilsynet med udlændinge beslutning om, at A skulle udvises af landet efter endt strafudståelse.

Udvisningsbeslutningen blev truffet i henhold til udlændingelovens § 4, stk. 1, nr. 3, jfr. § 2, stk. 1, nr. 5 og 6. Der blev samtidig meddelt A tilhold efter lovens § 5 om ikke på ny at indfinde sig her i landet. Ved forkyndelsen samme dag af tilsynets udvisningsbeslutning erklærede A, at hun ønskede at påklage afgørelsen til justitsministeriet.

I skrivelse af 18. august 1981 klagede A til justitsministeren over den trufne afgørelse.

Justitsministeriet indhentede en udtalelse af 8. oktober 1981 fra tilsynet med udlændinge, der redegjorde nærmere for A's ophold i Danmark. Tilsynet oplyste, at A havde fire ældre søskende, der alle var gift og bosat i Bangkok. A ville imidlertid ikke til Thailand, hvis hun blev udvist.

I skrivelser af 2. november 1981 meddelte justitsministeriet A, at ministeriet ikke fandt grundlag for at ændre tilsynets afgørelse. Ministeriet pålagde A at udrejse af landet på løsladelsesdagen. Hvis A ønskede at udrejse til et andet land end Thailand, henviste justitsministeriet hende til - gennem kriminalforsorgen - at indgive ansøgning om opholdstilladelse i det pågældende land.

Efter det oplyste havde A udtrykt ønske om at få ophold i Frankrig eller England, men tilladelse hertil var ikke opnået, allerede fordi den thailandske ambassade i Danmark havde nægtet at give den fornødne forlængelse af hendes pas og udstede pas til B og C.

I skrivelser af 16. februar 1982 til mig, hvorved A klagede over justitsministeriets afgørelse i skrivelser af 2. november 1981, anførte hun, at hun ikke kunne forestille sig, hvorledes hun og børnene skulle kunne klare sig i et andet land. Thailand kunne A ikke vende tilbage til, »da jeg har fået trusler fra folk, som har været involveret i vores sag«.

I udtalelsen af 26. marts 1982 oplyste justitsministeriet, at tilsynet med udlændinge telefonisk havde meddelt ministeriet, at tilsynet henholdt sig til sin afgørelse. Justitsministeriet henholdt sig til sin afgørelse af 2. november 1981.

I skrivelse af 18. maj 1982 ansøgte socialcentret tilsynet med udlændinge om opholdstilladelse for B og C ved A's udvisning efter endt strafudståelse. Socialcentret oplyste, at opholdstilladelserne primært ønskedes med henblik på familieplejebringelse og senere adoption, sekundært under midlertidigt ophold, medens A søgte at etablere sig i tredieland.

I skrivelse af 18. juni 1982 meddelte tilsynet med udlændinge socialcentret, at

»... tilsynet er indstillet på at meddele de pågældende opholdstilladelse til plejeophold med henblik på adoption, såfremt der foreligger samtykke til adoptionen fra børnenes biologiske moder.

Tilsynet finder derimod ikke grundlag for at meddele børnene opholdstilladelse med henblik på midlertidigt ophold, mens børnenes moder etablerer sig i 3. land, medmindre socialforvaltningen på forhånd kan give tilsagn om, at børnene vil blive hjemgivet til den biologiske moder, når denne fremsætter ønske herom.

...«

Social- og sundhedsforvaltningen i København, bistandsafdelingen, klagede i skrivelse af 7. september 1982 til justitsministeriet over tilsynets afgørelse. Bistandsafdelingen anførte, at afdelingen ikke fandt det rimeligt, at tilsynet havde stillet som vilkår for en tilladelse til midlertidig opholdstilladelse, at socialforvaltningen på forhånd fraskrev sig sin forpligtelse efter bistandslovens § 123 til at vurdere, om hjemgivelse i givet fald ville være i strid med B's og C's velfærd. Afdelingen anførte herved følgende:

»...

Et forhåndstilsagn som det, tilsynet med udlændinge beder om, ville betyde, at socialforvaltningen på forhånd skulle erklære, at bistandslovens afsnit VIII sættes ud af kraft i denne sag. Et sådant tilsagn må efter socialforvaltningens opfattelse vurderes som lovstridigt, og socialforvaltningen er derfor ude af stand til at meddele det.

De 2 børn C og B er psykisk og fysisk sunde børn i god trivsel. Hvis det lykkes moderen at etablere sig i 3. land, og hvis hun anmoder om at få børnene hjemgivet, vil der med meget stor sandsynlighed ikke være grundlag for at nægte hende at få børnene hjem. Også fra en praktisk synsvinkel synes det krav om en forhåndserklæring, som tilsynet har stillet, uden skade at kunne stryges.

...«

Justitsministeriet indhentede en udtalelse af 9. september 1982 fra tilsynet med udlændinge, der anførte, at tilsynet kunne henholde sig til sin afgørelse af 18. juni 1982. Tilsynet anførte i øvrigt følgende:

»...

Såfremt bistandsloven måtte være til hinder for, at socialforvaltningen kan give tilsagn om, at de to thailandske børn efter begæring vil blive tilbageleveret til deres i udlandet bosiddende thailandske moder, finder tilsynet ikke, at der kan meddeles disse børn midlertidig opholdstilladelse i Danmark, medens moderen etablerer sig i udlandet. Tilsynet har herved lagt vægt på, at de thailandske myndigheder senere vil kunne hævde, at danske myndigheder ubestemt tilbageholder 2 thailandske statsborgere.

Tilsynet finder herefter, at der alene vil kunne meddeles de pågældende opholdstilladelse med henblik på adoption, såfremt der foreligger fornødent samtykke fra moderen.

...«

I skrivelse af 9. september 1982 anmodede justitsministeriet socialministeriet om en udtalelse om sagen.

Socialministeriet udtalte herefter i en skrivelse af 13. september 1982 til justitsministeriet,

at anvendelsen af bistandslovens afsnit VIII om hjælpeforanstaltninger over for børn og unge uden forældrenes samtykke forudsætter, at forældremyndighedens indehaver befinder sig i Danmark, jfr. grundsætningen i bistandslovens § 1, og at danske myndigheder således ikke kan nægte forældre, der opholder sig i udlandet, at hjemtage deres børn, og

at en hjælpeforanstaltning, der er iværksat, mens forældrene opholder sig i Danmark, ophører, såfremt forældrene forlader landet, jfr. bistandslovens § 1. A's (eventuelle) samtykke til B's og C's fortsatte ophold her i landet kan ikke tillægges betydning, da ret til bistand i form af vedvarende forsørgelse efter bistandslovens § 2 er betinget af dansk indfødsret. Det er således socialministeriets opfattelse, at et samtykke alene kan tillægges betydning ved vurderingen af børnenes fortsatte ophold i Danmark, såfremt det ledsages af et ubetinget samtykke til bortadoption af børnene.

I skrivelse af 14. september 1982 til social- og sundhedsforvaltningen i København, bistandsafdelingen, meddelte justitsministeriet herefter, at ministeriet ikke foretog videre i anledning af afdelingens henvendelse. Ministeriet vedlagde genpart af socialministeriets udtalelse af 13. september 1982 og fremhævede det, socialministeriet havde anført, om anvendelsen af bistandslovens afsnit VIII.

Under en samtale, jeg havde den 3. september 1982 med A, anførte hun, at justitsministeriet i en tilsvarende sag vedrørende en fransk statsborger havde truffet afgørelse om, at den pågældende ikke skulle udvises. A fandt, at denne afgørelse var udtryk for usaglig forskelsbehandling i forhold til hende. A fremhævede endvidere, at der i hendes sag ikke i tilstrækkelig høj grad var taget hensyn til sagens menneskelige momenter - herunder navnlig hensynet til børnenes tarv.

I skrivelse af 6. september 1982 rettede A fornyet henvendelse til justitsministeriet om sagen. Hun anførte, at hun fandt, at afgørelsen i den omtalte anden sag var udtryk for forskelsbehandling i forhold til hende. A anførte endvidere følgende:

»Jeg har tidligere både over for herværende statsfængsel og over for justitsministeriet, samt over for politiet under sagen, forsøgt at forklare, hvorfor jeg er bange for at blive udvist tilbage til Thailand, idet jeg dér frygter represalier. Min angst går dels på, hvad bagmanden i selve sagen, samt hvad min eksmand vil kunne finde på, idet jeg allerede inden sagens start havde fået forklaret, at såfremt nogle »snakkede over sig«, ville det blive værst for dem selv. Da jeg, som det må fremgå af politiets akter, har samarbejdet med politiet, er jeg angst for, hvad der sker med mig og mine børn, såfremt jeg udvises til Thailand. Jeg har derfor søgt om, at jeg får tilladelse til at udrejse til tredje land, idet jeg ville forsøge at få visa til England, hvor jeg har bekendte, der vil kunne skaffe mig bopæl og arbejde, og i den anledning har afdelingens socialrådgiver været på den thailandske ambassade for at få forlænget mit pas samt få udstedt pas til mine to børn.

Jeg har nu fået oplyst, at den thailandske ambassade nægter at forlænge mit pas eller at udstede pas til mine to børn, men at de kun vil give mig rejsepapirer for at være sikker på, at jeg kommer tilbage direkte til Thailand. Jeg har yderligere fået oplyst, at det fremgik af begge de to besøg, der er aflagt på ambassaden, at man ønsker mig direkte hjem til Thailand, fordi man dér mu-

ligvis ønsker at sætte mig i fængsel igen. Da jeg ved, at det thailandske rets-system, de thailandske politimyndigheder m.v., fungerer på en ganske anden måde end i dette land, kan jeg kun, efter at have fået bekræftet min angst, frygte for det værste ved min hjemkomst til landet. Jeg kan ikke på nogen måde forestille mig, hvordan mine to børn skal kunne klare sig, såfremt jeg bliver retsforfulgt igen, de er begge født her i Danmark, taler kun dansk, er kun vant til at spise dansk mad, og opdraget som danske børn. Jeg har ingen nær familie, som vil kunne tage sig af dem, og da man i Thailand ikke som her i landet har et socialt hjælpesystem, vil de, såfremt jeg berøves muligheden for at forsørge dem, blive henvist til en ynkelig tilværelse. På nuværende tidspunkt er de begge to meget stærkt psykisk præget af den usikkerhed som der hersker omkring udvisningen, og usikkerhed som en eventuel udvisning vil medføre for dem.«

Med de nævnte oplysninger om pasudstedelse sigtede A bl.a. til forløbet af en samtale, som en forsorgsmedarbejder ved statsfængslet ved Horserød den 24. august 1982 havde haft med ansatte på den thailandske ambassade i Danmark med henblik på udfærdigelse af pas til A og B og C. Ambassaden havde da oplyst, at A's pas kun ville blive forlænget til kort tid efter udvisningsdatoen. Baggrunden herfor var, at de thailandske myndigheder ville i kontakt med A efter hendes ankomst til Thailand.

Under en drøftelse den 9. september 1982 med justitsministeriet gav jeg bl.a. udtryk for, at jeg måtte tillægge det betydning for min vurdering af klagen, hvorledes børnenes retsstilling ville være ved effektueringen af den i forhold til moderen truffene udvisningsbeslutning. Jeg pegede i denne forbindelse på bestemmelsen i artikel 8 i den europæiske menneskerettighedskonvention. I forbindelse hermed blev jeg orienteret om bistandsafdelingens ovenfor omtalte henvendelse til justitsministeriet og om, at justitsministeriet ville forelægge denne del af sagen for socialministeriet.

Jeg havde forinden drøftelsen haft lejlighed til at gennemgå akterne i sagen vedrørende den ovenfor nævnte franske statsborger.

I en skrivelse af 14. september 1982 meddelte justitsministeriet A - i anledning af hendes skrivelse af 6. september 1982 - at ministeriet fortsat pålagde hende at udrejse på løsladelsesdatoen.

I udtalelsen af 14. september 1982 til mig redegjorde justitsministeriet for omstændighederne i den nævnte sag vedrørende en fransk statsborger. Justitsministeriet fremhævede, at afgørelsen i den sag især var begrundet i, at den pågældende kun havde været 15 år gammel på tidspunktet for sin indrejse i Danmark, og på tidspunktet for sin anholdelse havde opholdt sig i Danmark i 14 år og 8 måneder. Ministeriet orienterede mig endvidere bl.a. om socialministeriets udtalelse af 13. september 1982 og udtalte i den forbindelse:

»... såfremt forbindelsen mellem moderen og børnene afskæres på grund af sociale myndigheders indgriben, vil spørgsmålet om ophævelse af udvisningstilholdet kunne tages op til overvejelse.«

Efter en gennemgang af det senest fremkomne materiale fandt jeg at måtte anmode socialministeriet om en nærmere uddybning af det, socialministeriet havde anført i udtalelsen af 13. september 1982.

I en skrivelse af 21. september 1982 til socialministeriet anførte jeg følgende:

»...

1) Anvendelsen af afsnit VIII i bistandsloven.

Det er socialministeriets opfattelse, at en anvendelse af bistandslovens afsnit VIII om hjælpeforanstaltninger over for børn og unge uden forældrenes samtykke forudsætter, at forældremyndighedens indehaver befinder sig her i landet.

Bistandslovens afsnit VIII er en videreførelse af tidligere gældende bestemmelser i børneforsorgsloven, henholdsvis forsorgsloven.

I Allan Philip: Dansk International Privat- og Procesret (3. udgave 1976) er s. 248-49 om det offentliges beskyttelse af børn anført, at dansk ret kan anvendes her i landet uanset barnets og forældrenes tilhørsforhold og den på forældremyndighedsspørgsmålet anvendelige lov; der henvises i denne forbindelse til nogle domme, hvorved udstrækningen af den danske børneforsorgslovgivnings regler er blevet nærmere bestemt.

Der ses ikke at foreligge offentliggjorte domme om spørgsmålet i relation til bistandsloven. Den vedlagte utrykte østre landsretsdom af 14. februar 1979 (6. afd. nr. 321/1978) synes imidlertid at være på linie med det anførte.

Jeg henleder endvidere socialministeriets opmærksomhed på, at der for tiden ved østre landsret verserer en sag mellem ... og den sociale ankestyrelse, hvor det rejste spørgsmål muligt har betydning.

Jeg har ikke kendskab til, i hvilket omfang der foreligger afgørelser, der er truffet af sociale udvalg (børne- og ungdomsnævnet i København) og den sociale ankestyrelse, der belyser spørgsmålet (bortset fra den afgørelse, der er genstand for den for tiden verserende sag i østre landsret).

Jeg beder socialministeriet om at tilvejebringe oplysning om, hvorvidt spørgsmålet har foreligget for den sociale ankestyrelse.

På baggrund af det anførte anmoder jeg socialministeriet om en nærmere udtalelse om, i hvilket omfang bestemmelserne i bistandslovens § 123, stk. 1, nr. 3, på grundlag af den foreliggende administrative praksis og domspraksis må antages at kunne finde anvendelse i et tilfælde som det foreliggende.

2) *Spørgsmålet om ophør af hjælpeforanstaltninger efter bilstandsloven.*

Efter bilstandslovens § 2 er *ret* til bistand i form af vedvarende hjælp til forsørgelse betinget af dansk indfødsret.

Bliver der behov for vedvarende hjælp til forsørgelse af en person, der ikke har dansk indfødsret, afgør socialministeren (eller den myndighed, ministeren bemyndiger hertil) efter bilstandslovens § 4, om den pågældende skal hjemsendes.

Jeg går ud fra, at socialministeriet er enig i, at bestemmelsen i bilstandslovens § 2 således ikke i sig selv er til hinder for, at der kan ydes (B) og (C) vedvarende hjælp til forsørgelse her i landet.

Jeg har forstået, at det er socialministeriets opfattelse, at en hjælpeforanstaltning, der er iværksat, mens forældrene opholder sig i Danmark, ophører, såfremt forældrene forlader Danmark, og at det således er en betingelse for, at barnet kan modtage hjælp efter bilstandsloven, at *såvel* barnet *som* forældrene opholder sig her i landet.

Den sidstnævnte betingelse ses ikke at have støtte i ordlyden i bilstandslovens § 1, hvorefter det offentlige er forpligtet til at yde bistand »til enhver, der opholder sig her i landet«.

Jeg beder socialministeriet om at redegøre nærmere for ministeriets opfattelse med hensyn til den sidstnævnte betingelse og herunder - i det omfang det måtte være muligt - at redegøre for retspraksis og administrativ praksis, der belyser spørgsmålet.«

I en udtalelse af 18. oktober 1982 anførte den sociale ankestyrelse, at spørgsmålet om anvendelsen af afsnit VIII i bilstandsloven

»... har foreligget i ankestyrelsens sag ... Ankestyrelsens afgørelse i sagen blev stadfæstet ved østre landsrets dom af 14. februar 1979, der er nævnt i ombudsmandens skrivelse...

Sagen angik en da 7-årig pige, der efter begæring af sin herboende moder af kommunen var blevet anbragt uden for hjemmet i familiepleje. Efter moderens død begærede faderen, som var bosat i Spanien, og som nu alene havde forældremyndigheden, barnet udleveret til sig, hvilket blev afslået med henvisning til bilstandslovens § 123, stk. 1, nr. 4 (nu nr. 3). Dette tiltrådte ankestyrelsen. - Faderen var spansk statsborger. Også datteren var, såvidt ses, spansk.

I dommen er spørgsmålet om anvendeligheden af lovens afsnit VIII specielt i relation til, at forældremyndighedens indehaver var bosat i udlandet, ikke om-

talt. Det fremgår imidlertid af det referat af domsforhandlingen, som blev optaget af ankestyrelsens repræsentant i retten, at spørgsmålet blev berørt under proceduren. I referatet hedder det herom: »I sit indlæg fremhævede ... (kammeradvokatens medarbejder) ... at dansk forsorg kan udøves for fremmed barn her i landet, jfr. højesteretsdom i U 1968/474«.

Spørgsmålet har endvidere været fremdraget i ankestyrelsens sag ... som er nævnt i ombudsmandens skrivelse... Barnets fader, som havde indbragt beslutning om anbringelse uden for hjemmet af en da 14-årig datter, anførte over for ankestyrelsen, at han med sin ægtefælle og øvrige børn agtede at rejse til hjemlandet, hvorefter datteren uden videre måtte skulle hjemgives.

Ankestyrelsen tog ved sin tiltrædelse af fjernelsesbeslutningen ikke stilling til spørgsmålet, som ikke da var aktuelt. Heller ikke østre landsrets... dom af 6. oktober 1982 tog stilling til spørgsmålet. Kammeradvokatens medarbejder, som for ankestyrelsen udførte sagen, har oplyst, at det nævnte spørgsmål ikke kom frem under proceduren.«

I en udtalelse af 1. november 1982 anførte socialministeriet:

»... at lov om børne- og ungdomsforsorg blev afløst af bistanndsloven den 1. april 1976, således at de formelle betingelser for udøvelse af bistand i bistanndslovens afsnit I skal være opfyldt, for at iværksættelse af særlige hjælpeforanstaltninger over for børn og unge kan komme på tale efter denne dato.

Administrationens og domstolenes praksis hidrørende fra tiden før 1. april 1976 kan alene vurderes ud fra reglerne i børne- og ungdomsforsorgsloven, der ikke indeholdt en udtrykkelig begrænsning af det offentliges forpligtelse til at yde bistand til enhver, der opholder sig i *Danmark*, jfr. bistanndslovens § 1. Derimod fandtes der i børneforsorgslovens § 29, stk. 1, en udtrykkelig bestemmelse om, at hjælpeforanstaltninger kunne iværksættes for *børn og unge, der havde ophold her i landet*.

Det følger af bistanndslovens § 1, at en afgørelse efter loven alene har retsvirkninger, såfremt den person, afgørelsen retter sig imod, er fysisk til stede i Danmark. En afgørelse vedrørende en persons rettigheder og forpligtelser efter bistanndsloven vil således ophøre, såfremt pågældende forlader landet.

Eneste undtagelse fra dette princip er angivet i lovens § 5, hvorefter der kan ydes hjælp til forsørgelse af en dansk statsborger i udlandet, når hjemsendelse herved kan undgås, og omstændighederne i øvrigt taler herfor.

For så vidt angår bistanndslovens afsnit VIII skal bemærkes, at anvendelsen heraf tager karakter af et *tvangsmæssigt* indgreb i udøvelsen af forældremyndigheden. Et sådant forudsætter forældrenes tilstedeværelse i landet, jfr. igen grundsætningen i § 1.

Til yderligere orientering om socialministeriets opfattelse vedlægges kopi af et brev af 17. april 1978 fra tidligere socialminister Eva Gredal til tidligere minister Lise Østergaard om hjemtagelse af to tyrkiske børn fra dansk familiepleje samt socialministeriets skrivelse af 2. april 1979 til det sociale udvalg i Rødovre kommune. Socialministeriet kan i øvrigt fortsat henholde sig til sin skrivelse af 13. september 1982 til justitsministeriet.

Det tilføjes, at *nødretlige* betragtninger antageligt kunne føre til, at et krav om udlevering af børn til forældre i udlandet måtte afvises, således at børnene f.eks. i stedet måtte sendes til sociale myndigheder i forældrenes opholdsland.«

I den nævnte skrivelse af 17. april 1978 (dvs. før østre landsrets dom af 14. februar 1979) fra socialministeren anførte ministeren, at den sociale lovgivning ikke indeholdt nogen mulighed for at modsætte sig nogle forældres ønske om at medtage deres to tyrkiske drenge ved hjemrejse til Tyrkiet.

Den anden nævnte skrivelse af 2. april 1979 var en besvarelse af en henvendelse fra det sociale udvalg i Rødovre kommune vedrørende retsstillingen for et 2-årigt pakistansk barn, hvis fader, der ligeledes var pakistaner, her i landet udstod en fængselsstraf på 12 år for manddrab på barnets moder. Socialministeriet udtalte om spørgsmålet om, hvorvidt faderen efter at have udstået straffen kunne tage barnet med ud af landet,

»... at bistandslovens regler, herunder reglerne i lovens kap. VIII, i princippet kun gælder for personer, der opholder sig her i landet.

Såfremt faderen ønsker at tage barnet med ud af landet, vil en beslutning efter bistandslovens § 123 derfor næppe kunne opretholdes.

Landsretten har imidlertid den 14. februar 1979 stadfæstet en afgørelse efter bistandslovens § 123 vedrørende et spansk barn, der var anbragt i familiepleje her i landet, og hvis spanske fader opholdt sig i Spanien.

Dommen er alene begrundet i hensynet til barnets velfærd, og der er således ikke taget stilling til det rent formelle grundlag for at opretholde en beslutning efter bistandslovens § 123, når indehaveren af forældremyndigheden befinder sig i udlandet.

Socialministeriet må derfor fortsat være af den opfattelse, at afgørelser efter kap. VIII i bistandsloven ikke kan opretholdes, når forældremyndighedens indehaver tager ophold i udlandet.

Det skal dog tilføjes, at det sociale udvalg i denne situation, inden barnet hjemgives, bør rette henvendelse til de pågældende landes sociale myndigheder, således at disse myndigheder så tidligt som muligt får lejlighed til at tage stilling til eventuelle hjælpeforanstaltninger efter de regler, der gælder i det pågældende land.

...«

Østre landsrets flere gange nævnte dom af 14. februar 1979 angik nærmere følgende forhold:

I et ægteskab mellem en dansk kvinde og en spansk statsborger er et barn født den 1. marts 1971.

I efteråret 1977 blev samlivet mellem ægtefællerne ophævet, da manden tog ophold i sit hjemland, Spanien.

I forbindelse med moderens hospitalsindlæggelse i marts 1978 blev barnet af Københavns kommunes socialforvaltning anbragt i pleje hos familiens venner.

Den 20. marts 1978 døde moderen. Faderen, der fortsat opholdt sig i Spanien, forlangte i maj måned 1978 barnet hjemgivet.

Københavns børne- og ungdomsnævn nægtede hjemgivelsen efter bistandslovens § 123, stk. 1, nr. 4 (nu nr. 3).

Den sociale ankestyrelse stadfæstede afgørelsen.

Faderen indbragte sagen for landsretten, der i dommen af 14. februar 1979 udtalte, at retten - efter de foreliggende oplysninger, herunder navnlig en børnepsykiatrisk erklæring - fandt det godtgjort, at det var absolut påkrævet af hensyn til barnets velfærd, at hjemgivelse til faderen nægtedes. Retten stadfæstede således den sociale ankestyrelses afgørelse.

Socialministeriets udtalelse af 1. november 1982 indeholdt ikke en besvarelse af de spørgsmål, som jeg havde stillet i skrivelsen af 21. september 1982 om ophør af hjælpeforanstaltninger efter bistandsloven.

Med henblik på en uddybning og supplerung af socialministeriets udtalelse af 1. november 1982 havde jeg herefter den 30. november 1982 en samtale med repræsentanter for socialministeriet.

Under samtalen anførte socialministeriet, at ministeriet var enig i, at bistandslovens § 2 ikke i sig selv var til hinder for, at der kunne ydes B og C vedvarende hjælp her i landet, og at (en fortsættelse af) de hjælpeforanstaltninger, der var iværksat over for B og C, ikke ophørte, hvis A efterlod børnene her i landet.

Socialministeriet fastholdt derimod den opfattelse, at afsnit VIII i bistandsloven ikke (fortsat) kunne anvendes i forhold til indehaveren af forældremyndigheden, der forlod Danmark. En afgørelse efter afsnit VIII var et alvorligt indgreb - en begrænsning - i forældremyndigheden, som indehaveren af forældremyndigheden kun skulle tåle, så længe den pågældende opholdt sig her i landet.

Nødretilige betragtninger kunne imidlertid formentlig føre til et andet resultat.

Socialministeriet var af den opfattelse, at østre landsrets dom af 14. februar 1979 var udtryk for en sådan nødretilig betragtning.

Jeg udtalte herefter følgende i en skrivelse til A's advokat:

»Afgørelserne om udvisning af (A) er truffet i henhold til § 4, stk. 1, nr. 3, jfr. § 2, stk. 1, nr. 5 og 6, i loven om udlændinges adgang til landet m.v. (lovbekendtgørelse nr. 344 af 22. juni 1973), jfr. kap. VI i justitsministeriets bekendtgørelse nr. 196 af 23. maj 1980 om udlændinges adgang til

og ophold i Danmark, der er udstedt i henhold til den nævnte udlændingelov.

De nævnte lovbestemmelser har følgende indhold:

§ 4, stk. 1:

»En udlænding kan udvises i følgende tilfælde:

...

3. Når afvisning kunne være sket af de i § 2, stk. 1, nr. 1 eller 4-7, nævnte grunde, og afvisningsgrunden fremdeles er til stede.

...«

§ 2, stk. 1:

»En udlænding, der vil indrejse til landet, kan afvises:

...

5. Når det på grund af en tidligere idømt frihedsstraf eller af anden særlig grund må antages, at han vil indrejse hertil for at begå forbrydelser.

6. Når hans indrejse på grund af begåede borgerlige forbrydelser af særlige grunde ikke er ønskelig.

...«

I forbindelse med udvisning kan det efter lovens § 5 tillige bestemmes, at der skal gives vedkommende tilhold om ikke fremtidigt at indfinde sig her i landet enten for et bestemt tidsrum eller for bestandig.

Som det fremgår af de gengivne lovbestemmelser, forudsætter anvendelsen af bestemmelsen i § 4, stk. 1, nr. 3, jfr. § 2, stk. 1, nr. 5, at »det på grund af en tidligere idømt frihedsstraf eller af anden særlig grund må antages, at han (under fortsat ophold her i landet) vil begå forbrydelser«.

Om bestemmelsens anvendelse skal jeg oplyse, at folketingets ombudsmand i tidligere sager har givet udtryk for den opfattelse, at det efter forarbejderne til denne bestemmelse (Folketingstidende 1972/73, tillæg A, sp. 305 ff) må antages, at udvisning efter § 4, stk. 1, nr. 3, jfr. § 2, stk. 1, nr. 5, kun kan ske, når der i tidligere idømt frihedsstraf eller anden særlig grund er væsentlige holdepunkter for den antagelse, at den pågældende under fortsat ophold her i landet vil begå forbrydelse.

Anvendelsen af bestemmelsen i § 4, stk. 1, nr. 3, jfr. § 2, stk. 1, nr. 6, forudsætter, at den pågældendes ophold her i landet »på grund af begåede borgerlige forbrydelser af særlige grunde ikke er ønskelig«.

Det kan ikke give mig anledning til kritik, at justitsministeriet har fundet, at der i de nævnte bestemmelser er hjemmel til at træffe bestemmelse om udvisning af (A).

Ombudsmanden har i flere sager - og med principiel tilslutning fra justitsministeriet - givet udtryk for den opfattelse, at afgørelse af spørgsmål om udvisning ikke alene bør træffes ved en vurdering af, om udvisningsbetingelserne i lovens § 4 er opfyldt. Det må anses for forudsat, at der herudover skal lægges vægt på andre hensyn, herunder på graden af den pågældende persons tilknytning til Danmark og til de humane hensyn (til den pågældende og hans familie), som taler mod udvisning. Denne opfattelse har også fundet udtryk i den ovennævnte bekendtgørelse af 23. maj 1980, § 52, stk. 1, der har følgende indhold:

»Ved afgørelsen af, om en udlænding bør udvises ... , skal der - foruden til udlændingens tilhørsforhold til det danske samfund, herunder varigheden af opholdet her i landet - tages hensyn til, om udvisningen må antages at virke særlig belastende på grund af:

1. udlændingens alder, helbredstilstand og andre personlige forhold,
2. udlændingens personlige eller familiemæssige tilknytning til herboende danske eller udenlandske statsborgere,
3. udlændingens manglende eller ringe tilknytning til hjemlandet eller andre lande, hvor udlændingen efter udvisning kan ventes at tage ophold.«

Afgørelsen af, om en udlænding bør udvises, beror herefter på en skønsmæssigt præget afvejning af en række hensyn, jfr. ovenfor. En sådan vurdering kan jeg efter de regler og den praksis, der gælder for min virksomhed, ikke kritisere, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

En sådan særlig omstændighed kan f.eks. være, at afgørelsen ikke harmonerer med afgørelsen af andre tilsvarende sager.

Efter min gennemgang af den sag om en fransk statsborger, som (A) særligt har henvist til og i øvrigt en række andre sager, finder jeg imidlertid ikke grundlag for at kritisere den foreliggende afgørelse som udtryk for en usagligt begrundet forskelsbehandling i forhold til (A).

Under det møde med repræsentanter for justitsministeriet, der fandt sted den 9. september 1982, gennemgik jeg udførligt sagen og fremhævede herunder de forhold, der i den foreliggende sag kan tale for at undlade udvisning. På baggrund heraf og den derefter stedfundne drøftelse må jeg lægge til grund, at justitsministeriet i sin vurdering har inddraget de hensyn, som det efter bekendtgørelsens § 52 påhviler justitsministeriet at tage i betragtning

Som nævnt ovenfor gav jeg under drøftelsen bl.a. udtryk for, at jeg måtte tillægge det betydning for min vurdering, hvorledes retsstillingen for børnene ville være ved en effektivering af den i forhold til (A) truffene udvisningsbeslutning, og justitsministeriet har senere - i skrivelse af 14. september 1982 til mig - udtalt, at spørgsmålet om ophævelse af udvisningstilholdet vil kunne tages op til overvejelse, såfremt forbindelsen mellem moderen og børnene afskæres på grund af sociale myndigheders indgriben.

Jeg skal herom bemærke følgende:

Som anført i det foregående, er der ikke i bistandsloven noget til hinder for, at der - hvis (A) er indforstået hermed - fortsat kan ydes (B) og (C) vedvarende hjælp efter bistandsloven her i landet i en kortere eller længere periode, efter at (A) har forladt landet. Der er således intet til hinder for, at der kan gennemføres en ordning - som social- og sundhedsforvaltningen i København har været inde på - hvorefter (B) og (C) forbliver her i landet i en periode, medens (A) etablerer sig i et 3. land.

Hvis (A) i forbindelse med sin udvisning ønsker at tage (B) og (C) med sig ud af landet, kan det blive aktuelt at tage stilling til, om de sociale myndigheder - her børne- og ungdomsnævnet i København/den sociale ankestyrelse - har hjemmel i bistandslovens § 123, stk. 1, nr. 3, til at nægte at hjemgive (B) og (C). Bestemmelsen har følgende ordlyd:

»Når det er absolut påkrævet af hensyn til et barns velfærd, kan det sociale udvalg indtil barnets fyldte 18. år uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver træffe beslutning om

...

3) at nægte hjemgivelse eller ændre anbringelsesstedet, uanset at anbringelsen oprindeligt er sket med samtykke fra forældremyndighedens indehaver.«

Socialministeriet har givet udtryk for den opfattelse, at det er en forudsætning for at anvende bestemmelsen, at forældremyndighedens inde-

haver er til stede her i landet. Til støtte for sin opfattelse har ministeriet navnlig henvist til bestemmelsen i bistandslovens § 1, der har følgende indhold:

»Det offentlige er forpligtet til efter reglerne i denne lov at yde bistand til enhver, der opholder sig her i landet, og som af hensyn til sine egne eller sin families forhold har brug for rådgivning, økonomisk eller praktisk hjælp, støtte til udvikling eller genoprettelse af erhvervsevnen eller for pleje, særlig behandling eller opdragelsesmæssig støtte.«

Efter bistandslovens afsnit VIII er kompetencen til at træffe beslutning om at nægte hjemgivelse henlagt til det sociale udvalg (børne- og ungdomsnævnet i København) med rekurs til den sociale ankestyrelse, hvis afgørelse ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

En egentlig afgørelse af det ovenfor nævnte spørgsmål om rækkevidden af bestemmelsen i bistandslovens § 123, stk. 1, nr. 3, må derfor også (præjudicielt) træffes af disse myndigheder, hvis afgørelse kan indbringes for domstolene, jfr. herved bistandslovens § 129.

Under henvisning hertil finder jeg ikke i den foreliggende sammenhæng at burde gå nærmere ind på spørgsmålet om holdbarheden af socialministeriets opfattelse. Jeg skal dog ikke undlade at bemærke, at opfattelsen ikke ses at have støtte i den ovenfor refererede landsretsdom af 14. februar 1979, der efter det oplyste er den eneste foreliggende retsafgørelse af spørgsmålet efter bistandsloven. Jeg henviser i den forbindelse dels til, at landsretten i dommen stadfæstede ankestyrelsens afgørelse, der var truffet med hjemmel i bistandslovens § 123, stk. 1, nr. 4 (nu nr. 3), og at præmisserne til dommen indeholder en ordret gengivelse af indledningen til den nævnte lovbestemmelse, dels til det, der er anført i den sociale ankestyrelses delvist gengivne udtalelse af 18. oktober 1982.

Da jeg fortsat må være af den opfattelse, at der er behov for en afklaring af børnenes retsstilling ved en effektivering af den trufne afgørelse, og da jeg ikke kan anse dette spørgsmål for tilstrækkeligt afklaret gennem min brevveksling og efterfølgende drøftelse herom med socialministeriet, har jeg fundet at burde henstille til justitsministeriet, at der tages kontakt med Københavns kommunes børne- og ungdomsnævn med henblik på, at der - inden udvisningen af (A) eventuelt effektueres - søges skabt klarhed over børnenes forhold i forbindelse med en udvisning af (A).

...«

Supplerende oplysninger om sagen

I skrivelse af 12. juli 1983 meddelte justitsministeriet mig, at ministeriet i anledning af min henstilling i skrivelse af 28. januar 1983 havde afholdt et møde med repræsentanter for social- og sundhedsforvaltningen i København og socialministeriet. Social- og sundhedsforvaltningen tilkendegav på mødet, at man ville undlade forelæggelse for Københavns børne- og ungdomsnævn af spørgsmålet om eventuel iværksættelse af hjælpeforanstaltninger uden samtykke i henhold til bistandslovens afsnit VIII for børnene B og C i tilfælde af A's udvisning af Danmark. Social- og sundhedsforvaltningen havde ikke anset sig for berettiget til at forelægge sagen for nævnet under henvisning til den af socialministeriet anlagte fortolkning, hvorefter bistandslovens afsnit VIII ikke kunne finde anvendelse, såfremt forældremyndighedens indehaver befandt sig uden for landet.

På dette grundlag fandt justitsministeriet ikke anledning til at foretage yderligere i sagen.

I en samtidig skrivelse til A's advokat, der havde anmodet justitsministeriet om at tage sagen op til fornyet administrativ prøvelse, meddelte ministeriet, at kompetencen til at træffe afgørelse i sager vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold efter den nye udlændingelovs § 49 fra den 1. oktober 1983 er tillagt domstolene. Udlændingeloven indeholder endvidere en overgangsregel, hvorefter administrativ bestemte udvisninger efter 10. juni 1983 under visse betingelser kan indbringes for domstolene til afgørelse efter lovens kapitel 4. Ved prøvelsen af udvisningsbeslutningen skal domstolene efter lovens § 26 tage hensyn til, om udvisningen må antages at virke særlig belastende, navnlig på grund af de i bestemmelsen nærmere anførte forhold.

Da lovens § 22 efter ministeriets opfattelse ikke udelukkede mulighed for udvisning af A, og da denne efter lovens § 65 kunne få udvisningsspørgsmålet prøvet ved domstolene, fandt justitsministeriet ikke at burde tage sagen op til fornyet overvejelse.

Ved kendelse af 5. september 1983 ophævede Københavns byret justitsministeriets udvisning af A, idet retten ikke fandt, at hendes medvirken ved de skete forbrydelser, omend disse var usædvanligt, grove, kunne betegnes som vedholdende kriminalitet.

Den 6. februar 1984 skrev jeg således til justitsministeriet:

»Under henvisning til tidligere brevveksling, senest justitsministeriets skrivelse af 13. juli 1983 i sagen om udvisning af den thailandske statsborger (A), skal jeg meddele følgende:

1. Fra Københavns byret har jeg indhentet udskrift af dombogen for 17. afdeling for den 5. september 1983. Ved dom af den nævnte dato traf retten afgørelse om at ophæve justitsministeriets beslutning af 12. juli 1983 om udvisning af (A).

Jeg har modtaget oplysning om, at dommen ikke er anket.

2. Min brevveksling med justitsministeriet (og socialministeriet) i sagen angik navnlig spørgsmålet om, hvorvidt bistandslovens afsnit VIII finder anvendelse

på børn i tilfælde, hvor forældremyndighedens indehaver ikke befinder sig i Danmark.

Jeg finder i denne forbindelse at burde henlede justitsministeriets opmærksomhed på en dom, der er afsagt af østre landsret den 15. november 1983 (6. afd. nr. 284/1983); retten fandt - i overensstemmelse med det standpunkt, som den sociale ankestyrelse havde indtaget (afgørelsen i skrivelse af 2. august 1983 - j. nr. 13246-83 S -, at bistandslovens afsnit VIII finder anvendelse på ethvert barn her i landet, uanset om forældremyndighedens indehaver har ophold her i landet.

Jeg har indhentet oplysning om, at landsrettens dom ikke er anket til højesteret.

3. Den sociale ankestyrelse har over for mig oplyst, at styrelsen vil udsende en SM-meddelelse om styrelsens og landsrettens opfattelse.

4. Jeg skal meddele, at jeg herefter ikke foretager videre i sagen.

Jeg har sendt socialministeriet en genpart af denne skrivelse.«